

bi ovaj: naslov ovoga njemačkog prijevoda nije odevkvan djelu. Iako je djelo nastalo kao komentar švedskim pripovijetkama, ono svojim sadržajem nije više vezano posebno uz švedske priče, nego uz narodne pripovijetke uopće; ono je postalo prijeko potrebnim priručnikom za svako komparativno i povijesno istraživanje narodnih pripovijedaka, otprilike onako kao priručnici Bolte-Polívke i Aarne-Thompsona. Zbog toga je velika zasluga Akademie-Verlaga što je objavio to djelo.

Maja Bošković-Stulli

Zbornik radova, SAN, knj. LXVIII. Etnografski institut, knj. 3, Beograd 1960.

Rad kongresa folklorista Jugoslavije, VI — Bled 1959, Ljubljana 1960.

Rad na materijalima za ove dvije knjige, koje se bave pretežno suvremenim narodnim stvaralaštvom, počeo je još 1958. Te je godine na Kongresu folklorista Jugoslavije predviđena tema »Odraz NOB u folkloru naroda Jugoslavije« za dnevni red idućega kongresa na Bledu. Nekako u isto vrijeme redakcioni odbor Etnografskog instituta SAN predložio je Savjetu Instituta da jednu publikaciju o antropogeografskim i etnološkim promjenama, nastalim u narodnoj revoluciji i poslijeratnoj izgradnji, posveti četrdesetgodisnjici SKJ. Rezultati rada šezdesetak autora objavljeni su u navedenim knjigama.

»Zbornik radova« (27 priloga) iznosi vrlo bogatu građu i raznovrsnu problematiku. Glavni i najopširniji rad (39—169) »Prilog proučavanju zakonitosti razvitka našeg narodnog pevanja u periodu narodne revolucije, oslobodilačkog rata i izgradnje socijalizma Jugoslavije« dao je akademik D. Nedeljković. Autor se, govoreći o zakonitostima razvitka analitički osvrnuo na narodno stvaralaštvo revolucije i pri tom iznio nekoliko dragocjenih podataka. Po bogatstvu i zanimljivosti iznesenih naučnih problema (o postanku i širenju pjesama u NOB-u, o redigiranju zbirki, vezi s ranijom folklornom tradicijom, formi i strukturi, suvremenim problemima, umjetničkom vrednovanju i dr.) vrijedan je rad Maje Bošković-Stulli. Ostali radovi uglavnom su posvećeni obradbi pojedinih problema kao npr.: narodne pjesme o Partiji i Titu (R. Boreli), narodne pjesme o zločinima okupatora i njihovih pomagača i herojstvu njihovih žrtava (D. Antonijević), odraz lika nove žene u pjesmama revolucije (L. Zunić), Niko S. Martinović govori o mjestu tužbalica u pjesmama NOB-a, a M. Krasnići i D. Mićović o šiptarskoj revolucionarnoj pjesmi. O makedonskoj narodnoj pjesmi u NOB-u vrlo kratko infromiraju Ž. Firfov i M. Hadži-Pecova, a o ulozi i značenju pjesme za učesnike NOB-a govore Ž. Mladenović i P. Vlahović.

Prikaze partizanskih igara (plesova) — nastajanju, umjetničkom oblikovanju i životu — u Srbiji, Hrvatskoj, Bosni i Hercegovini daju: O. Mladenović, M. Ilijin, J. Dopuđa i I. Ivančan.

Posebnu skupinu koja se bavi muzikološkim problemima pjesama NOB-a čine referati: o slovenskoj partizanskoj pjesmi u nauci (R. Hrovatin), o revolucionarnoj pjesmi u Srbiji (Đ. Karaklajić), o revolucionar-

noj pjesmi u Vojvodini (S. Vukosavljev), o revolucionarnim i socijalnim pjesmama kod Mađara, Slovaka, Rusina i Rumunja u Vojvodini (E. i M. Kiraly). Ovi se radovi ističu solidnom naučnom obradbom i sadrže dosta podataka o genezi i migraciji revolucionarnih pjesama.

Posebne i ne česte teme obrađuju referati o zbjegovima na Kozari (D. Nikolić) i o narodnoj pjesmi u prvoj petoljetki (V. Nikolić). Ostala tri rada bave se antropogeografskim i etnološkim problemima Priboja na Limu (M. Lutovac), preobražajem sela Željeznik u gradsko naselje (D. Zečević), fazama razvitka seoske arhitekture u Srbiji i njezinim dosadašnjim preobražajem (B. Kojić).

Navedeni su radovi po vrijednosti neujednačeni (kreću se od informativnosti do ozbiljnijih naučnih zahvata). Mnogima se vrijednost iscrpljuje u prikupljenoj građi. Neki se referati građom i problematikom djelomično podudaraju i najčešće dopunjuju. Ipak su svi više ili manje korisni kao pokušaj naučne analize nekih pojava i zakonitosti u suvremenom narodnom stvaralaštvu, a istodobno i kao zbirka veoma vrijednih podataka.

O istoj problematici referiralo se godinu dana prije na Bledskom kongresu (21 od 52 referata štampana u ediciji »Rad kongresa folklorista Jugoslavije«). Tematika referata i radova uglavnom je ista. Sedamnaest autora učestvuje u jednoj i u drugoj ediciji (D. Nedeljković, R. Boreli, D. Antonijević, L. Žunić, M. Bošković-Stulli, R. Hrovatin, E. i M. Kiraly, M. Krasnići, Ž. Firfov, Ž. i O. Mladenović, P. Vlahović, D. i V. Nikolić, N. Martinović i J. Dopuđa). Većina ih je na Kongresu referirala o problematici koja je kasnije opširnije razrađena u »Zborniku radova« (izuzetak je rad N. Martinovića koji je referirao o novoj temi). Od ostalih referata na Kongresu govorio je o estetskoj obradbi pjesama revolucije T. Čubelić u referatu o njihovim stilsko-izražajnim karakteristikama. Ostala četiri referata govore: o šiptarskom revolucionarnom muzičkom folkloru (Š. Plana), o pjesmama NOB-a iz istočne Srbije (V. Hirš), o narodnim pjesmama u Bosni i Hercegovini iz doba NOB-a (Z. Kučukalić) i o revolucionarnom folkloru u periodu šestojanuarske diktature (N. Martinović).

Značaj je ovih dviju edicija (uključujući i živu riječ na Bledskom kongresu 1959) u tome što su, zahvativši problematiku folklornih zbivanja revolucije, potakle naučne radnike na daljnje i svestranije izučavanje. Zahvaljujući utjecaju navedenih radova publicirane su od 1959. do danas mnoge rasprave o narodnom stvaralaštvu iz vremena naše narodne revolucije i održan je velik broj referata na posljednja dva kongresa Saveza folklorista Jugoslavije (Skoplje 1960. i Titovo Užice 1961).

Ostale radove, objavljene u ediciji »Rad kongresa«, najpraktičnije je prikazati po temama.

Prvoj temi »Etnografski prikaz Gorenjskog« posvećeno je trinaest kraćih referata: o naseljivanju kraja (P. Blaznik), o čavlerskom zanatstvu (F. Baš), o narodnoj umjetnosti — arhitekturi, plastici, slikarstvu i umjetničkom obrtu (E. Cevc), o etnografskom značenju zidne slike »Sv. nedjelja« u Crnogrobu iz XV st. (A. Baš), o Prešernovu »Ponočnjaku« kao spoznajnom izvoru narodnoga pravnog običaja (S. Vilfan), o zimskim

i pokladnim maskama (N. Kuret), o narodnoj pripovijeci danas (M. Matičetov), narodnoj pjesmi (I. Grafenauer i R. Hrovatin), oblicima plesa »štajeriš« (M. Šuštar), o folklornim motivima u Prešernovoj poeziji (T. Đukić). Referat »Kratke poskočne pjesme u Sloveniji« (V. Vodusek) dužinom i naučnim tretmanom prelazi okvire informativnosti.

Vremenska ograničenost na kongresu ne dopušta šire i dublje ulaznje u problematiku. Ali sadržaj kratkih informacija trebao bi biti rezime većega studioznijeg rada koji bi se štampao u posebnoj ediciji. Ovako se katkada ne dobiva više saznanja od onoga što je učesnicima kongresa, a i široj javnosti, poznato i pristupačno.

Drugoj temi »Metode komparativnog izučavanja folklor« posvećeno je sedam interesantnih referata: O elementima alpskih plesova u Istri (I. Ivančan — Zagreb), usporedba nekih njemačkih narodnih balada sa slovenskim epskim pjesmama (E. Seeman — Freiburg), o »dvostrukom epitetu« u bugaršticama (A. Schmaus — München), i o komparativnom istraživanju narodnih pripovijedaka kao pomoćnom sredstvu za proučavanje etničkih odnosa (V. Palavestra — Sarajevo). J. Schröpfer (Heidelberg) ukazuje na jednu nezapaženu zajedničku crtu (izoglosu) balkanskoga folkloru (genitivni i simpatetički dativ). Referati C. Rihtmana i J. Vukovića (Sarajevo) tematski se donekle izdvajaju. Prvi govori o odnosu ritma, stiha i napjeva u tradiciji BiH, a drugi o akcentu u vokalnoj narodnoj muzici. S obzirom na to da su radovi o problematici s komparativnog stajališta relativno rijetki, svaki je pokušaj koristan i dobro došao. Bilo bi poželjno da ih ima što više.

Četvrtoj temi »Tragom najstarijih nasleđa« posvećeno je dvanaest radova i to: o problemu u starosti muzičko-folklorne baštine (S. Stepanov), o nekim oblicima starinskoga dvoglasnog pjevanja na sjeverozapadnim zadarskim otocima (J. Bezić), o tehnici narodne pjevane pjesme (M. Knežević), o najstarijim muzičkim instrumentima u Crnoj Gori (M. Vlahović), o nevjeri žene u junačkoj narodnoj epici — kratak izvod iz opširnog rada (R. Medenica), »Hagada« u makedonskoj pisanoj i umjetničkoj književnosti (H. Polenaković), o istraživanju oblika srpskohrvatske narodne lirike (H. Peukert), o guslarskom tajnom sporazumijevanju (B. Rusić), o feudalnim ostacima slovačkih narodnih balada (J. Horak) i o razvojnim linijama u narodnom graditeljstvu — s dosta crteža (A. Freudenreich).

Ante Nazor

Borivoje Drobnjaković, Etnologija naroda Jugoslavije, prvi deo.
Naučna knjiga, Beograd 1960.

Katedra za etnologiju na beogradskom Filozofskom fakultetu postoji već više od pedeset godina te se i potreba za udžbenikom iz etnologije osjeća već više od pola stoljeća.

Takvo stanje navelo je prof. B. Drobnjakovića da štampa ovaj udžbenik, ustvari svoja predavanja koja je u dugom nizu godina održavao na katedri za studente etnologije.

Kako i sam kaže u predgovoru, Etnologija naroda Jugoslavije prvi je dio njegovih predavanja, te poslije ovog udžbenika